

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 31/25

Λουξεμβούργο, 11 Μαρτίου 2025

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-448/23 | Επιτροπή κατά Πολωνίας (Έλεγχος ultra vires της νομολογίας του Δικαστηρίου – Υπεροχή του δικαίου της Ένωσης)

Κράτος δικαίου: ο γενικός εισαγγελέας D. Spielmann εκτιμά ότι η προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο είναι βάσιμη

Η θέση που έλαβε το Συνταγματικό Δικαστήριο με τις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου και της 7ης Οκτωβρίου 2021 συνιστά άνευ προηγουμένου ανατρεπτική ενέργεια και θίγει, ως εκ τούτου, σοβαρά την υπεροχή, την αυτοτέλεια και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης

Στις 14 Ιουλίου και στις 7 Οκτωβρίου 2021 το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο εξέδωσε δύο αποφάσεις με τις οποίες αμφισβητούσε τη συμβατότητα του δικαίου της Ένωσης και των αποφάσεων του Δικαστηρίου με το Σύνταγμα της Πολωνίας.

Με την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα προσωρινά μέτρα που επέβαλε το Δικαστήριο ¹ σχετικά με την οργάνωση της δικαιοσύνης παραβίαζαν την αρχή της δοτής αρμοδιότητας και έθιγαν την πολωνική συνταγματική ταυτότητα. Αντιμέτωπο με αυτή την εικαζόμενη σύγκρουση κανόνων, το εν λόγω δικαστήριο επιβεβαίωσε την υπεροχή του Συντάγματος ως υπέρτατης πηγής δικαίου στην Πολωνία. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, στο μέτρο που το Δικαστήριο επέβαλε στην Πολωνία υποχρεώσεις ultra vires, διατάσσοντας τα προαναφερθέντα προσωρινά μέτρα, το άρθρο 4, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 279 ΣΛΕΕ, ήταν αντίθετο προς το Σύνταγμα της Πολωνίας.

Με την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2021, το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε αντισυνταγματικές ορισμένες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης ², όπως αυτές έχουν ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι οποίες επιτρέπουν, μεταξύ άλλων, στα εθνικά δικαστήρια να ελέγχουν τη νομιμότητα των διαδικασιών διορισμού δικαστών. Στην πράξη, αυτό ισοδυναμούσε με υποχρέωση των πολωνικών δικαστηρίων να μην εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης και να μην τηρούν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την υπεροχή του.

Στις 15 Φεβρουαρίου 2023 ³ η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά της Πολωνίας, προβάλλοντας τρεις αιτιάσεις.

Πρώτον, κατά την Επιτροπή, οι δύο προαναφερθείσες αποφάσεις θέτουν υπό αμφισβήτηση την αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Δεύτερον, θίγουν τις αρχές της υπεροχής, της αυτοτέλειας, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων του Δικαστηρίου. Τρίτον, η Επιτροπή επικρίνει τις πλημμέλειες κατά τον διορισμό τριών δικαστών ⁴ και της προέδρου του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου ⁵, οι οποίες έχουν ως συνέπεια αυτό να μην πληροί πλέον τις απαιτήσεις περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης.

Με τις σημερινές προτάσεις του, **ο γενικός εισαγγελέας Dean Spielmann προτείνει στο Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Πολωνία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης.**

Κατά τη γνώμη του, **οι επίμαχες αποφάσεις αποκλίνουν θεμελιωδώς από τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη διασφάλιση της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας** ⁶. Ειδικότερα, αρνούνται να αφήσουν ανεφάρμοστες εθνικές διατάξεις, περιλαμβανομένων των συνταγματικών, που αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης. Απορρίπτουν επίσης τον δικαστικό έλεγχο των διορισμών δικαστών, ενώ αυτός είναι απαραίτητος για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας των δικαστηρίων, όπως απαιτείται από το δίκαιο της Ένωσης.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, μέσω των αποφάσεων αυτών, το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο προέβη σε **κατά μέτωπο επίθεση στις θεμελιώδεις αρχές της έννομης τάξης της Ένωσης και στο κύρος των αποφάσεων του Δικαστηρίου**. Η παραβίαση τους δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να δικαιολογηθεί από διατάξεις του εθνικού δικαίου, περιλαμβανομένων εκείνων που έχουν συνταγματική ισχύ. Ομοίως, η επίκληση της συνταγματικής ταυτότητας του κράτους μέλους δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της Ένωσης.

Πράγματι, αφενός, από τη συστηματική ερμηνεία και εφαρμογή της ρήτρας εθνικής ταυτότητας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ, δεν προκύπτει ότι το Δικαστήριο την αντιλαμβάνεται ως παράγοντα ικανό να περιορίσει την απαραβίαστη αρχή της υπεροχής. Αφετέρου, το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έρχεται σε ρήξη με το άρθρο 2 ΣΕΕ και τις θεμελιώδεις αξίες που κατοχυρώνονται σε αυτό. Συναφώς, ο γενικός εισαγγελέας υπογραμμίζει ότι, **εν πάση περιπτώσει, εναπόκειται στο Δικαστήριο να επιλύσει οριστικά μια σύγκρουση μεταξύ του δικαίου της Ένωσης και της συνταγματικής ταυτότητας ενός κράτους μέλους**.

Όσον αφορά τη σύνθεση του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, ο γενικός εισαγγελέας D. Spielmann υπενθυμίζει ότι το ζήτημα αυτό εμπίπτει στη θεμελιώδη απαίτηση περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Πράγματι, ο διορισμός των μελών ενός δικαστηρίου πρέπει να γίνεται κατά τρόπον ώστε να μην υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το ανεπηρέαστο του εν λόγω οργάνου από εξωγενή στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντικρουόμενων συμφερόντων. Η απαίτηση αυτή ισχύει και για το εν λόγω δικαστήριο, δεδομένου ότι μπορεί να κληθεί να αποφανθεί επί ζητημάτων που αφορούν την εφαρμογή και την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης.

Στηριζόμενος στα πραγματικά περιστατικά που εξέθεσε η Επιτροπή ⁷ και αποδέχθηκε η Πολωνική Κυβέρνηση ⁸, **ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι ο διορισμός τριών δικαστών τον Δεκέμβριο του 2015 στο πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο και της πρόεδρου του τον Δεκέμβριο του 2016 ενείχε σειρά πλημμελειών που μπορούν να χαρακτηριστούν ως πρόδηλες και σοβαρές**. Ως εκ τούτου, το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαστήριο που έχει συσταθεί νομίμως και είναι ανεξάρτητο και αμερόληπτο κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί μεταγενέστερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή λόγω παραβάσεως, στρεφόμενη κατά κράτους μέλους το οποίο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης, μπορεί να ασκηθεί από την Επιτροπή ή από άλλο κράτος μέλος. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, το καθού κράτος μέλος πρέπει να συμμορφωθεί προς την απόφαση το συντομότερο. Όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων. Σε περίπτωση μη ανακοινώσεως στην Επιτροπή των μέτρων για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, το Δικαστήριο μπορεί πάντως, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, να επιβάλει κυρώσεις με την πρώτη του απόφαση.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.
Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους.
Επικοινωνία: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355.
Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎(+ 32) 2 2964106.

Ακολουθήστε μας!

¹ Η διάταξη του Δικαστηρίου, της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό Καθεστώς δικαστών), [C-791/19 R](#) (βλ. ανακοινωθέν Τύπου αριθ. [47/20](#)), υποχρέωσε την Πολωνία να αναστείλει άμεσα την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων σχετικά με τις αρμοδιότητες του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Το μέτρο αυτό είχε σκοπό να διασφαλίσει την πλήρη ισχύ του δικαίου της Ένωσης και να διαφυλάξει την ανεξαρτησία των πολωνικών δικαστηρίων, με δεδομένο ότι τέθηκε υπό αμφισβήτηση το καθεστώς του πειθαρχικού τμήματος, ως δικαστηρίου το οποίο είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί πειθαρχικών υποθέσεων που αφορούν τους δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου και των τακτικών δικαστηρίων.

² Ιδίως, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

³ Βλ. [ανακοινωθέν Τύπου](#) της Επιτροπής.

⁴ Τον Δεκέμβριο του 2015 η Δίαιτα της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου εξέλεξε τρία πρόσωπα σε αντικατάσταση δικαστών των οποίων η θητεία είχε λήξει, ενώ η Δίαιτα της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου είχε ήδη εκλέξει τρεις άλλους δικαστές στις ίδιες θέσεις τον Οκτώβριο του 2015. Με τις αποφάσεις της 3ης και της 9ης Δεκεμβρίου 2015, το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε ότι η εκλογή των τριών δικαστών από τη Δίαιτα της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου ήταν αντίθετη προς το Σύνταγμα. Ωστόσο, τα τρία πρόσωπα που είχαν εκλεγεί τον Δεκέμβριο του 2015 ορκίστηκαν ενώπιον του Προέδρου της Πολωνίας και του επιτεράπη να αναλάβουν τα καθήκοντά τους, ενώ οι δικαστές που είχαν εκλεγεί τον Οκτώβριο του 2015 δεν μπόρεσαν να αναλάβουν τα καθήκοντά τους.

⁵ Στη γενική συνέλευση, η οποία συνεκλήθη για να ορίσει τους υποψηφίους για τη θέση αυτή δεν συμμετείχαν όλοι οι δικαστές του Συνταγματικού Δικαστηρίου (απουσίαζε ένας). Από τους δεκατέσσερις παρόντες δικαστές, οι οκτώ αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία, ζητώντας αναβολή για να μπορέσει να παραστεί ο δέκατος πέμπτος δικαστής. Η υποψήφια πρόεδρος, η οποία διορίστηκε τελικώς από τον Πρόεδρο της Πολωνίας, εξελέγη με πέντε ψήφους, συμπεριλαμβανομένων των ψήφων των τριών δικαστών των οποίων ο διορισμός είχε ήδη αμφισβητηθεί.

⁶ Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγή), [C-824/18](#) (βλ. ανακοινωθέν Τύπου αριθ. [31/21](#)) και της 6ης Οκτωβρίου 2021, W. Ż. (Τμήμα έκτακτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), [C-487/19](#) (βλ. ανακοινωθέν Τύπου αριθ. [173/21](#)).

⁷ Βλ. υποσημειώσεις 4 και 5.

⁸ Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η Πολωνία αρχικώς αμφισβήτησε τη θέση της Επιτροπής. Ωστόσο, τον Ιανουάριο του 2024, το εν λόγω κράτος μέλος αποδέχθηκε πλήρως τις παραβάσεις που του προσάπτονταν.